

De tiende Papier Biënnale in Museum Rijswijk

De tiende editie van de Papier Biënnale Rijswijk laat verrassende toepassingen van papier zien: installaties in architecturale dimensies, werken gemaakt met innovatieve digitale technieken en fantasiebeesten gemaakt van papier-maché. Van de 25 internationale kunstenaars, wier werk tot en met 26 oktober 2014 in Museum Rijswijk werk te zien is, lichten we er vijf uit: Jiyoung Chung, het duo Wade Kavanaugh en Stephen B. Nguyen, Martin en Erik Demaine, Katrin Paul en Joris Kuipers, die we interviewen. **Monika Auch**

De gezichtloze sculpturen

In het midden van de grote zaal van het Museum Rijswijk hangen aan touwen antropomorfe vormen in gedekte en subtiele kleuren die aan in stukken gescheurde lichamen doen denken. Desondanks choqueert het werk *Goodbye George, Burn The Ship Come Spring* niet (zie afb. 1). De esthetiek van de installatie van Joris Kuipers intrigeert en de museale presentatie geeft ruimte aan associaties. De vormen zijn studies van de menselijke anatomie uitgevoerd door het hoofd en de handen van beeldend kunstenaar Joris Kuipers. 'Ik benader mijn werk vaak vanuit het schilderen. Ik construeer en bouw op met aandacht voor de kleuren van het materiaal, of dat nou papier of

van Joris Kuipers

klei is. Ik wil als kunstenaar een gebaar maken naar de toeschouwers om ze een moment van schoonheid, verwarring of catharsis te laten beleven. Mijn onderwerp is het loslaten van het ego, het reduceren ervan tot gezichtloze sculpturen zonder identiteit om zo hun schoonheid en kwetsbaarheid te laten zien.'

Ontwikkeling

Kuipers is opgeleid als docent tekenen en heeft aan het Frank Mohr Instituut in Groningen zijn master in de schilderkunst behaald. Zijn werk ontwikkelde zich stapsgewijs van schilderen via grote muurtekeningen en wandreliëfs naar driedimensionale sculpturen en ruimtevullende installaties. Kuipers: 'Voor de sculpturen van papier-maché gebruik ik een grote variëteit aan papier. De basis bestaat uit kartonnen dozen. De onderdelen van de sculptuur worden met houtlijm op mallen gedroogd waarna ze samengesteld worden tot de geabstraheerde lichamen. Het maken voor een sculptuur is een zoektocht naar vorm en het verwijderen van lagen. Voor het aanbrengen van de "huid" van de sculptuur gebruik ik verpakkingskarton, Ingres-papier, Fontenay-aquarelpapier, met de hand beschilderd papier, CelluClay en papierpulp. Soms meng ik de lijm met transparante acrylverf, zodat deze tevens een glasis wordt. Het aanbrengen van de huid gebeurt met een schijnbare achteloosheid of bestudeerde slordigheid, ook wel *sprezzatura*¹ genoemd.'

Anatomische modellen

Kuipers werkt lang aan zijn sculpturen en heeft de anatomische tekeningen van Andreas Vesalius (1514-1564) gezien, maar ook de tentoonstelling 'Körperwelten' van Gunther von Hagen. Vooral de anatomische 3D-modellen van de Franse anatoom Louis Auzoux (1797-1880) waren voor hem een vondst. In de negentiende eeuw nam de natuurwetenschappelijke kennis in rap tempo toe en was er onder universiteiten en bij het brede publiek een grote behoefte aan aanschouwelijk materiaal. Auzoux maakte zijn levensgrote, zeer exacte anatomische papiermo-

dellen met behulp van papier-maché, beendierenlijm en natuurlijke harsen van naaldbomen. De modellen van Auzoux zijn te zien in Museum Boerhaave in Leiden.

Een jaar geleden was Kuipers aan het werk in keramiekwerkplaats EKW in Den Bosch waar hij open lichamen uit klei maakte. Ze lagen geopend op hun rug en lieten hun binnenkant zien met structuren van grote rijkdom en veel details in de structuur, met name een verrassende veelvoud aan kleurtinten in de klei. Als dit lichamen waren, dan was de inkt veel te intiem in die zin dat deze holtes nooit aan ogen – laat staan handen – blootgesteld zouden mogen zijn. Kuipers wil nu naast nieuwe ruimtevullende collages zijn kennis op keramisch gebied verbeteren door meer te leren over glazuren. 'Momenteel ben ik aan het werken aan een nieuwe serie waarin de werken (installatie, sculptuur, collage en fotografie – red.) een onderlinge samenhang hebben. Deze groep werken laveert contrastrijk tussen figuratie en abstractie. Het lichamelijke en het mentale, micro en macro, vloeien in elkaar over.'

Jiyoung Chung

Van de Koreaanse Jiyoung Chung is de serie 'Whisper-Romance' te zien, tweedimensionale werken die tijdens deze Papier Biënnale het meest naar de traditionele papiertentoonstellingen verwijzen (zie afb. 5). In haar werk grijpt Chung terug op de oude Koreaanse techniek van het vouwen en walken van papier. Ze gebruikt deze techniek op haar eigen beeldende wijze. Dit is in principe dezelfde techniek als het vilten van wol waar vezels met elkaar worden verbonden door een mechanische bewerking met water. De lange vezels van de binnenbast van de papiermoerbeij zijn hiervoor bijzonder geschikt. Zo wordt ook het Koreaans papier Hanji gemaakt. Het oppervlak is sterk en rijk van textuur, bij veroudering verkrijgt het een leerachtig uiterlijk. Het kan voor artistieke doeleinden worden bewerkt tot sculpturale objecten, dienen als basismateriaal voor surface design of gebruikt worden voor manden of kleding. De

werken van Chung bestaan uit vele lagen materiaal met gaten erin. Zo visualiseert ze de fragiliteit van menselijke relaties en de gaten die in communicatie kunnen ontstaan.

Wade Kavanaugh en Stephen B. Nguyen

Het duo Wade Kavanaugh en Stephen B. Nguyen uit New York bouwt van eenvoudig inpakpapier organische installaties. Ze verkreukelen en vouwen en draaien het papier en bouwen hun installaties met behulp van ondersteunende stellingen op. In Museum Rijswijk is een ruimte geheel gevuld met *Sluice*, een installatie opgebouwd uit Kraftpapier.

1 Joris Kuipers, *Goodbye George, Burn the Ship Come Spring*, 2013, karton, acrylverf, bindmiddel voor hout, 280 x 240 x 350 cm (foto: René Schmalschläger).

2 Wade Kavanaugh en Stephen B. Nguyen, werkproces van *Sluice*, installatie van 3,5 kilometer Kraftpapier, ca. 900 x 800 cm (foto: Anne Kloosterboer).

3 Katrin Paul, *Gelöchert*, 2013, schetsboek, papier, boorgaten, geopend: 10 x 30 cm (foto: Katrin Paul).

